

הדחויים/ משאיפות גדולות לנפילות גדולות – עשיו

שיעור לזכרה של דניאלי זוננפלד ע"ה

1. שמות רבה שמות פרשה א -- כיוצא בו (שם/בראשית/ כה) ויאהב יצחק את עשו, לפיכך יצא לתרבות רעה על אשר לא רידהו, כמו ששינו חמש עבירות עבר עשו הרשע באותו היום, בא על נערה המאורסה, והרג את הנפש, וכפר בתחיית המתים, וכפר בעיקר, ובזה את הבכורה, ועוד שתאב מיתת אביו, וביקש להרוג את אחיו, שנאמר (שם/בראשית/ כז) יקרבו ימי אבל אבי וגו', וגרם ליעקב לברוח מאבותיו, והלך אף הוא אצל ישמעאל ללמוד ממנו תרבות רעה ולהוסיף על נשיו שנאמר (שם/בראשית/ כח) וילך עשו אל ישמעאל

2. עשיו: (כב) ויתרצצו הבנים בקרבה ותאמר אמ-פן למה זה אנכי ותלך לדרוש את יקוק: (כג) ויאמר יקוק לה שני גיים גוים בבטנה ושני לאמים ממעיה יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר: (כה) ויצא הראשון אדמוני פלו פאדרת שער ויקראו שמו עשו: (כו) ואחרי-כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב

3. (כז) ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים:

(כח) ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב:

4. (כט) ויגד יעקב נגיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף:

(ל) ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על-פן קרא שמו אדום:

(לא) ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתה לי:

(לב) ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה:

(לג) ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב:

(לד) ויעקב נתן לעשו לחם ונגיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה: o

5. בראשית פרק כו (לד) ויהי עשו בן-ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת-בארי החתי ואת-

בשמת בת-אילן החתי:

(לה) ותהיו מרת רוח ליצחק ולרבקה: o

6. בראשית פרק כז (לד) כשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד-מאד ויאמר לאביו

ברכני גם-אני אבי:

(לח) ויאמר עשו אל-אביו הברכה אחת הוא-לך אבי ברכני גם-אני אבי וישא עשו קלו ויבר:

(לט) ויען יצחק אביו ויאמר אליו (מ) ועל-חרבך תחיה ואת-אחייך תעבד והיה פאשר תריד ופרקת

עלו מעל צוארך:

(מא) וישטם עשו את יעקב על-הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה

את יעקב אחי:

בראשית פרק כח

(ח) וירא עשו כי רעות בנות פנעו בעיני יצחק אביו:

(ט) וילך עשו אל-ישמעאל ויקח את-מחלתו בת-ישמעאל בן-אברהם אחות נביות על-נשיו לו לאשה: o

בראשית פרק לג

(ד) וירץ עשו לקראתו ויסבקהו ויפל על-צוארו וישקהו ויבכו:

(יב) ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך:

יעקב: בראשית פרק לב

(ד) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל-עשו אחיו ארצה שער שדה אדום:

בראשית פרק לב

(ט) ויאמר אם-יבוא עשו אל-המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה:

(כה) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר:

(כו) וירא כי לא יכל לו ויגע בכפי-רכו ותקע כפי-ירך יעקב בהאבקו עמו:

(כז) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם-ברכתני:

(כח) ויאמר אליו מה-שמך ויאמר יעקב:

(כט) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם-ישראל כי-שרית עם-אלהים ועם-אנשים ותוכל:

7. מאור ושמש בראשית פרשת בראשית רבי קלונימוס קלמן הלוי אפשטיין (1751)

... בראשית ברא אלקים רצה לומר, בתחלה ברא אלקים היינו הצמצום. ופירוש, בתחלה ברא הצמצום, כדי שיהיה מקום פנוי להעלמות. כי שם אלקים מורה על צמצום האור, כנודע. אך הכלים לא

היו יכולים לסבול האור ההוא מגודל בהירותו, והיו נבטלין נגדו והיה עולם התהו, וזהו והארץ היתה תהו ובהו. ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור פירוש, שאחר עולם התהו נעשה עולם התיקון, דהיינו יהי אור - ויהי אור רצה לומר, שנעשה צמצום שני. ועל ידי זה היה אור להפלים שיהיו יכולים להשיגו.

8. שפתי צדיקים בראשית פרשת וישלח רבי מנחם מנדל מרימנוב (1745)

אמר רבי חנינא בן רבי יצחק לא זו בלבד אלא משתטח והולך משתטח והולך עד שהכניס את מדת הדין לתוך מדת הרחמים. ונראה לבאר דהנה יעקב אבינו ע"ה היה נקרא אדם קדוש לפי שהיה רם ונשא בצד הקדושה. ולהיפוך עשו הרשע היה עמוק עמוק בתוך הקליפה כי זה לעומת זה עשה ד. ויעקב ראה בעין שכלו הקדוש שיש בעשו הרבה ניצוצות קדושות שנפלו לקליפה מחטא אדם הראשון ומדור אנוש ודור המבול ודור הפלגה שהיה עולם התהו. ומחמת זה היה כחו רב ועצום מאד. וביקש יעקב להוציא ממנו את הניצוצין קדישין.... כדי להחליש כחו לכך עשה את שבע השתחוואות האלה.

9. האדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מלאדי: "ידוע שיעקב שורשו הוא... בעולם התקון, ושורשו של עשו הוא מבחינת עולם התהו. והאורות דתהו הם גדולים מאד ולא יכלו להתלבש בתוך הכלים. ונסתלקו מהכלים והן בחינת מקיפים, והכלים נשברו ונפלו למטה. לכן היה עשו שלמטה רשע, אבל מצד שרש שרשו במקיפים דתהו - הרי האורות דתהו הם למעלה מהאורות דתקון" (תורה אור כד, א).

10. לכך שלח יעקב מלאכים לפניו, לפניו ממש, דהיינו אל בחינה שלמעלה ממנו במדרגה אל עשו אחיו... כדי להמשיך בחינת המקיפים דתהו אליו למטה בתקון... וייתחדו יחד.... עכשיו שנגמר התיקון בתכלית הרי זה אתר שלים (שלם) שראוי להיות בו המשכת המקיפים עליונים לכן "ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך". דהיינו שתשפיע ותאיר את המקיף שלך אלי בעולם התקון וזהו מציאת החן (שם, כד, ב - כד, ג).

11. הראי"ה קוק הנשמות של עולם התהו --- ההדרכה הרגילה של תום ויושר, בשמירת המדות הטובות וכל דת ודין, זהו ענין תהלוכות עולם התיקון.

12. וכל ההתפרצות מזה, בין מצד קלות דעת והפקרות.... הוא מענין עולם התהו;
13. נשמות דתהו גבוהות הן מנשמות דתיקון. גדולות הן מאד, מבקשות הן הרבה מן המציאות, מה שאין הכלים שלהן יכולים לסבול. מבקשות הן אור גדול מאד, כל מה שהוא מוגבל, מוקצב ונערך, אינן יכולות לשאתו.

הן ירדו ממעלתן.... התרוממו כשלהבת ונדעכו. שאיפתן הבלתי סופית לא תכלה, הן מתלבשות בכלים שונים, שואפות הרבה יותר ויותר מהמדה, שואפות ונופלות. רואות שהן כלאות בחקים, בתנאים מוגבלים.... והן נופלות בתוגה, ביאוש, בחרון, ומתוך קצף - ברשע, בזדון, בשפלות, בכיעור, בתיעוב, בהירוס, בכל רע. התסיסה החיה שלהן איננה שוקטת,

14. - מתגלות הן בעזי-פנים שבדור. הרשעים בעלי הפריניציפים, הפושעים להכעיס ולא לתאבון, נשמתם גבוהה מאד, - מאורות דתהו. בחרו בהרס והנם מהרסים, העולם מתטשטש על ידם והם עמו. אבל תמצית האומץ שיש ברצונם היא הנקודה של קודש.

15. ביותר הן מתגלות באיזה אחרית ימים, בתקופה שלפני הרת עולם, שקודם להויה יצירת חדשה..... בעתותי גאולה מתגברת חוצפה. וסער מתחולל הולך וזועף, פרצים אחר פרצים יפרצו, חוצפה מחוצפה תגדל, מאין קורת רוח בכל האוצר הטוב של האור המוגבל והמצומצם מפני שאיננו ממלא את כל המשאלות כולם,....

16. בועטות הן בכל, בחלק הטוב.... בועטות וזועפות, משברות ומכלות, יורדות לרעות בשדי זרים, ...ואין נחת. מראות הן הנשמות הלוהטות האלה את כחן, ששום סיג והגבלה לא יוכל לעצור בעדן, **17. והחלשים שבעולם הבנוי, בעלי השיעור והנימוס, מתבהלים משאתם.** אבל באמת לא היה

פחד, רק חטאים בעלי נפשות חלושות וחנפים הם פוחדים ורעדה אחזתם.
18. אבל גבורי כח יודעים, שגלוי מה זה הוא אחד מהחזיונות הבאים לצורך שכלולו של עולם....אלא שבתחלה מתגלה הכח בצורת התהו, ולבסוף ילקח מידי רשעים וינתן בידי צדיקים, ...שיגלו את אמתת התקון והבנין,